

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลมหัศจรรย์สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ผู้วิจัยได้ศึกษาดารุ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอต่อไปนี้

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปี 2516-2537

1.2 การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

1.2.1 ความหมายของการติดตามผล

1.2.2 วัตถุประสงค์ในการติดตามผล

1.2.3 ความสำคัญในการติดตามผล

1.2.4 วิธีการในการติดตามผล

1.2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ของภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหรือระดับมหาบัณฑิต เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาการค้นคว้าและวิจัย เพื่อที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถช่วยให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ซึ่งในการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ได้เปิดสอนระดับมหาบัณฑิต ในสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการเปิดสอนโดยภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2516 จนถึงปัจจุบัน วิชาชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (Master of Education Program in Mathematics Education) ชื่อปริญญา คือ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) ชื่อภาษาอังกฤษ Master of Education (M.Ed.) โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรดังนี้ คือ

1. เพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้ทางการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สามารถศึกษาค้นคว้าและทำงานวิจัยได้ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อผลิตผู้ที่มีความรู้สูงพอที่จะให้คำแนะนำหรือนิเทศทางการสอนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
3. เพื่อให้โอกาสครูระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์ทางการสอน ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาการศึกษาด้านหลักสูตร แบบเรียน และวิธีการสอนคณิตศาสตร์
4. เพื่อผลิตอาจารย์ที่จะทำหน้าที่สอนวิชาคณิตศาสตร์แก่นักเรียนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย หรือสอนคณิตศาสตร์พื้นฐานขั้นต้นในระดับประกาศนียบัตร หรือระดับปริญญาตรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ 2532 : 2)

ในการกำหนดรายวิชาของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง จึงได้กำหนดรายวิชาที่ให้มหาบัณฑิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงให้ได้ และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันจะส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ปีที่เริ่มเปิดสอนจนถึงปัจจุบันจึงได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตร

ในสัดส่วนของรายวิชาบังคับและวิชาสัมพันธ์บางรายวิชา ผสมผสานบางรายวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อ
การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะของสังคมโลก
ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีทั้งหมด 4 หลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่ใช้ตั้งแต่
ปีที่เริ่มเปิดสอน คือ พ.ศ. 2516 แต่ทบวงมหาวิทยาลัยยังไม่ให้ความเห็นชอบ

2. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรฉบับใหม่
พ.ศ. 2524) เป็นหลักสูตรที่ภาควิชามัธยมศึกษาทำเรื่องขอเปิดหลังจากสอนไปหลายปีแล้ว โดยที่
ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

3. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2534) โดยที่ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

4. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2537) โดยที่ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

สามารถศึกษารายละเอียดโครงสร้างของหลักสูตรได้ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา
2516-2523

วิชาบังคับ	จำนวน	34-38	หน่วยกิต
วิชาสัมพันธ์	จำนวน	10-14	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	จำนวน	12	หน่วยกิต
รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	จำนวน	48	หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรใหม่
พ.ศ. 2524) ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524-2533

วิชาบังคับทั่วไป	จำนวน	7-11	หน่วยกิต
วิชาบังคับสาขา	จำนวน	19-25	หน่วยกิต
วิชาเลือก	จำนวน	4-6	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	จำนวน	12	หน่วยกิต
รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	จำนวน	48	หน่วยกิต

โครงสร้างของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534-2536

วิชาบังคับทั่วไป	จำนวน	9	หน่วยกิต
วิชาบังคับสาขา	จำนวน	16	หน่วยกิต
วิชาเลือก	จำนวน	11	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	จำนวน	12	หน่วยกิต
รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	จำนวน	48	หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537) ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537-ปัจจุบัน

วิชาบังคับทั่วไป	จำนวน	8	หน่วยกิต
วิชาบังคับสาขา	จำนวน	15	หน่วยกิต
วิชาเลือก	จำนวน	5	หน่วยกิต
วิทยานิพนธ์	จำนวน	12	หน่วยกิต
รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	จำนวน	40	หน่วยกิต

(ศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรได้ที่ภาคผนวก ข)

1.2 การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

1.2.1 ความหมายของการติดตามผล

นักการศึกษาได้อธิบายความหมายของ "การติดตามผล" ไว้ว่า และเอกสารสิ่งพิมพ์ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ปราณี เถกิงพล (2515 : 117) ได้อธิบายไว้ว่า "การติดตามผลเป็นบริการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสำเร็จ ความล้มเหลว ทักษะคติ ข้อคิดเห็น ความต้องการและปัญหาของผู้ที่จบออกจากสถาบันการศึกษาออกไปแล้ว โดยจะไปศึกษาต่อหรือไปประกอบอาชีพก็ตาม"

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2529 : 116) ได้อธิบายความหมายของการติดตามผลไว้ว่า "การติดตามผลเป็นบริการที่มุ่งจะประเมินผลงานที่ดำเนินการไปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อตรวจ

พนม ลิ้มอารีย์ (2533 : 226) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การติดตามผล เป็นบริการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อศึกษาติดตามผลการศึกษาให้ความช่วยเหลือที่ทางโรงเรียนได้จัดให้กับนักเรียนของตนไม่ว่าจะยังคงเรียนอยู่หรือสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วว่าได้มีพัฒนาหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และมากน้อยเพียงไร"

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2537 : 217) ได้ให้ความหมายของคำว่าติดตามผลไว้ว่า "เป็นการศึกษาหรือติดตามผลเพื่อช่วยให้โรงเรียนได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนให้แก่ นักเรียนว่าได้ผลเป็นอย่างไร สามารถประเมินผลงานที่ได้กระทำไปแล้วว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาขึ้นในด้านต่าง ๆ เพียงใด"

สตูป และ วอร์ทกิสต์ (Stoop and Wahlquist 1947 : 190) ให้ความหมายของคำว่าติดตามผล สรุปได้ว่า เป็นการตรวจสอบโปรแกรมการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ภายหลังจากนักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และการติดตามผลยังเป็นเทคนิคสำหรับการประเมินความเหมาะสม และความพอเพียงของโปรแกรมการเรียนการสอน ทั้งขณะที่อยู่ในกระบวนการและหลังสิ้นสุดกระบวนการไปแล้ว

ฟลอลิช (Froehlich 1958 : 294) ได้ให้ความหมายของคำว่าติดตามผล ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อตรวจสอบดูว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาทั้งสายอาชีพและสายสามัญได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้ไปประยุกต์ใช้กับงานที่ทำงาน และการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ดาวนิง (Downing 1968 : 208) ได้ให้ความหมายของคำว่า การติดตามผล โดยสรุปได้ว่า เป็นกิจกรรมหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียนและนักศึกษาทุกระดับ เพื่อจะได้ทราบผลของความมุ่งหวังที่สถาบันการศึกษาได้ตั้งไว้ทั้งในด้านการศึกษาฝึกฝนอาชีพหรืองานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ รวมทั้งผลการศึกษาทุกระดับ

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) โดย คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973 : 565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การติดตามผลเป็นการประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด"

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่นำมากล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริง เช่น ปัญหา อุปสรรค คุณภาพและข้อบกพร่องต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษา และจะได้ค้นหาผลเหล่านี้มาใช้เป็น

แนวทางในการปรับปรุงการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2.2 วัตถุประสงค์ในการติดตามผล

จากความหมายของการติดตามผลได้ทราบว่าเป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ จากผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งในการติดตามผลจะต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ที่ทำการติดตามผลว่าต้องการจะทราบอะไรบ้าง มีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ดังนี้

ปราณี เถกิงพล (2515 : 318-319) ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผล ซึ่งสรุปได้ว่า การติดตามผลมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น การปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน การติดตามผลยังเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ขึ้นมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม จัดโปรแกรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อไป

อุษณีย์ เข็นสบาย (2533 : 93) ได้อธิบายโดยสรุปว่า การติดตามผลมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความสามารถในการดำรงชีวิตของผู้สำเร็จการศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อระบบการจัดการศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้จัดให้ว่ามีความเพียงพอเหมาะสมหรือไม่ ตลอดจนประเมินผลการจัดการศึกษาว่ามีส่วนตอบสนองต่อความต้องการของสังคมหรือชุมชนได้ดีมากน้อยเพียงใด

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) โดย คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973 : 565) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลสรุปได้ว่า มีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการแนะแนวและการบริการทางการศึกษา ศึกษาสถานภาพปัจจุบันของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ว่าได้มีการพัฒนาปรับปรุงตนเองในด้านอาชีพ และนำเอาข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

มิลส์เลอร์ (Miller 1978 : 404) ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้โดยสรุปได้ว่า เพื่อจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ต้องทำให้ผู้เรียนต้องออกจากโรงเรียนก่อน

จบการศึกษา และข้อมูลที่บ่งชี้สำหรับการออกจากโรงเรียนไปแล้ว ว่ายังศึกษาอยู่หรือประกอบอาชีพอะไร ตลอดจนทำให้ทราบความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการจัดหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป

เซอร์สเซอร์ และ สโตน (Shertzer and Stone 1981 : 389)

ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลสรุปได้ว่า เป็นการทำให้ทราบข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งไปประกอบอาชีพหรือไปศึกษาต่อ และได้รับทราบแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน เพื่อที่จะได้นำความคิดเห็นมาปรับปรุงการบริหารด้านต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา

จากแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า

การติดตามผลมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ทักษะคติ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่ประสบ เพื่อผลสะท้อนที่สถาบันการศึกษาจะได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมให้มากที่สุด

1.2.3 ความสำคัญของการติดตามผล

มีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการติดตามผลไว้ดังนี้

ยูพา อุดมศักดิ์ (2515 : 18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผล

ซึ่งสรุปได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในหลายวิธีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะการติดตามผลจากผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม

พนม ลิมอารีย์ (2533 : 226-227) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผล

ซึ่งสรุปได้ว่า การติดตามผลกล่าวได้ว่ามีความสำคัญต่อการจัดโครงการบริหารและการดำเนินงานในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้ทางโรงเรียนได้ทราบว่าบริการและกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียนนั้น ได้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ทางโรงเรียนได้ทราบว่าบริการและกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดทำให้กับผู้เรียนนั้น ในการปฏิบัติจริงมีข้อขัดข้องอะไรบ้างที่ทำให้

เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงาน เพื่อให้ทางโรงเรียนจะได้นำข้อขัดข้องเหล่านั้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

สตูป และ วอร์ทกิสต์ (Stoop and Wahlgvist 1947 : 191-192)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผล ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา ผลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ นอกจากนี้การติดตามผลยังเป็นการแสดงถึงความห่วงใย ความสนใจความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่สถาบันมีต่อผู้สำเร็จการศึกษา

อาร์บัคเคิล (Arbuckle 1953 : 116) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผล สรุปได้ว่า การติดตามผลมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีการประเมินผล

การปฏิบัติงานของตนผ่านว่ามีสิ่งใดบกพร่องจะได้หาทางปรับตัวเข้ากับสภาพของงานที่กำลังทำอยู่ต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการติดตามผลมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการติดตามผลจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา นอกจากนี้การติดตามผลยังได้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ต่ออาจารย์ผู้สอน และผู้ที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว โดยอาจจะจัดการฝึกอบรมสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วได้อีกด้วย การติดตามผลจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

1.2.4 วิธีการในการติดตามผล

ยุพา อุดมศักดิ์ (2515 : 33-34) ได้กล่าวถึงวิธีการในการติดตามผลไว้ว่า ก่อนที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ควรจะได้วิเคราะห์หาคำตอบให้กับ 3 คำถาม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ท่านได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ชัดเจนเพียงใด ในแง่ของพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่คาดหวังไว้เมื่อนักศึกษาเรียนจบหลักสูตรแล้ว (expected outcomes) กล่าวคือ

1.1 บัณฑิตของท่านมีความสามารถ (ทักษะ) ทักษะอะไรได้บ้างในสาขาวิชาชีพของท่าน

1.2 บัณฑิตของท่านมีคุณลักษณะแห่งการเป็นคนที่ส่งเสริมการเป็นกำลังคนที่ดียังไงบ้าง

2. วิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และวิธีการสอนต่าง ๆ ช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายจริงหรือไม่เพียงใด

3. ท่านได้ประเมินผลขั้นสุดท้ายก่อนบัณฑิตแต่ละคนจากท่านไปด้วยวิธีไหนและได้ผลอย่างไร

เมื่อตอบคำถามทั้ง 3 คำถามนี้แล้วจึงดำเนินการติดตามผลบัณฑิต โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถติดตามผลได้ 3 ทาง คือ

1. บัณฑิตที่สำเร็จไปแต่ละรุ่น (แล้วแต่จะกำหนดรุ่น)
2. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต (ผู้จ้าง)
3. หน่วยงานที่คิดว่าน่าจะจ้างบัณฑิต (การศึกษาภาคกลางคน)

คมเพชร ฉัตรสุภกุล (2529 : 118) ได้กล่าวถึงวิธีการในการติดตามผลไว้ว่าการติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความต้องการความเหมาะสม ซึ่งผู้ที่จะทำการติดตามผลจะต้องคำนึงถึงเครื่องมือหรือวิธีการที่จะนำมาใช้ โดยมีวิธีการที่จะดำเนินการติดตามผลโดยสรุปได้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานโครงการติดตามผล
2. คณะกรรมการตั้งจุดมุ่งหมายของการติดตามผล
3. กำหนดขอบเขตของงานที่จะกระทำ
4. กำหนดรายละเอียดของการติดตามผล เช่น ติดตามผู้เรียนรุ่นใด จำนวน

กี่คนจะใช้วิธีการอย่างไร งบประมาณเท่าไร

5. แบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการออกเป็นฝ่ายต่างๆ
6. การติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. ดำเนินการตามโครงการติดตามผลที่ตั้งเอาไว้
8. สรุปการติดตามผลเพื่อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งในการติดตามผลนี้อาจจะต้องติดตามผู้เรียนได้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว (Graduates)
2. ผู้เรียนปัจจุบันที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ
3. ผู้เรียนที่ออกกลางคัน (Dropouts) เพราะบางคนมีเหตุผลที่ต้องหยุดเรียน

เพื่อออกไปประกอบอาชีพ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า นักเรียนเหล่านั้นเขาออกไปดำรงชีพอย่างไรอย่างประสบความสำเร็จหรือไม่

พนม ล้อมอารีย์ (2533 : 227) ได้กล่าวถึงวิธีการในการติดตามผลไว้ว่า อาจจะทำได้ 2 ลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การติดตามผลตามโอกาสที่อำนวยให้ (Incidental Follow-up)

การติดตามผลลักษณะนี้ หมายถึงการที่ครูหรือผู้ที่จะทำการติดตามผลได้พูดคุยกับผู้เรียนคนใดคนหนึ่งหรือพบปะกันแล้วทำการสัมภาษณ์เพื่อซักถามปัญหาหรือเรื่องการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อที่ครูจะได้หาวิธีการให้ความช่วยเหลือหรือให้การส่งเสริม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการสูงสุด

2. การติดตามผลอย่างมีระบบ (Systematic Follow-up) การติดตามผล

ลักษณะนี้ กล่าวได้ว่ามีความจำเป็นและสำคัญมาก เพราะเป็นการติดตามผลที่มีการวางแผนและมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจนตลอดจนบุคลากร เครื่องมือ เวลาและประชากร เพื่อช่วยให้การติดตามผลเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

แทรกซ์เลอร์ และ นอร์ธ (Traxler and North 1966 : 291-292) ได้กล่าวถึงวิธีการในการติดตามผล โดยสรุปไว้ว่า ในการดำเนินการติดตามผลจะต้องจัดในลักษณะของโปรแกรมการติดตามผล ซึ่งแยกได้ 4 ลักษณะคือ

1. ลักษณะของการติดตามผลที่ครูจะติดตามผู้เรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน โดยอาจจะทำการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อจะให้คำปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน
2. ลักษณะของการติดตามผลที่เป็นการบันทึกความก้าวหน้า หลังจากที่ได้ผ่านการช่วยเหลือจากโรงเรียนไปแล้วอย่างน้อย 1 ปี
3. ลักษณะของการติดตามผลที่ผู้เรียนได้ออกไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
4. ลักษณะของการติดตามผลจากผู้เรียนที่จบหลักสูตรออกไป ซึ่งจะมีผลต่อการนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมและหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

ดาวนิง (Downing 1968 : 212-213) ได้เสนอแนวทางการติดตามผลโดยสรุปไว้ว่า

1. ประชุมหารือกันระหว่างคณะผู้บริหารการศึกษา ถึงความต้องการในการติดตามผล และเรื่องต่างๆ ที่ต้องการจะศึกษา
2. ตั้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่สถานศึกษาจะได้รับ
3. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการติดตามผล
4. นำวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะต่างๆ ไปทบทวนร่วมกับคณะครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อฟังข้อเสนอแนะและขอความช่วยเหลือ
5. กำหนดวิธีการและขบวนการต่างๆ ในการติดตามผล
6. วางแผนและเตรียมงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง อาจเลือกตามปีที่สำเร็จการศึกษา หรือจากกลุ่มเฉพาะก็ได้ตามความเหมาะสม
8. ต้องกำหนดล่วงหน้าว่าอย่างน้อยควรจะได้รับข้อมูลย้อนกลับเท่าไร เพราะการได้คืนมาทั้งหมดย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าได้น้อยเกินไปก็อาจจะทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการสรุปผล

9. นวัตกรรมที่ได้ไปใช้ประโยชน์

จากข้อคิดเห็นของนักการศึกษา จะเห็นได้ว่าวิธีการในการดำเนินการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องดำเนินการตามแผนอย่างมีขั้นตอน คือ เริ่มจากตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อร่วมกันวางแผน ตั้งวัตถุประสงค์ของการติดตามผล จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ คิดค้นเครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลอย่างมีหลักการ สุดท้ายนวัตกรรมที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงจัดหลักสูตรในสถานศึกษา รวมทั้งการเผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ

1.2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล

สำหรับวิธีดำเนินการติดตามผลนั้น อาจใช้เครื่องมือในการติดตามผลแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสมกับวิธีการติดตามผลและกลุ่มตัวอย่างที่จะติดตามผล ซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอ

แนวคิดในการใช้เครื่องมือในการติดตามผลไว้ดังนี้

อุษณีย์ เป็นสหาย (2533 : 95) ได้เสนอแนะวิธีการติดตามผล โดยอาจจะเลือกใช้เครื่องมือในการติดตามผลสรุปได้ดังนี้

1. ใช้แบบสัมภาษณ์ การใช้เครื่องมือวิธีนี้จัดเป็นวิธีที่ดีที่สุดและมีความคุ้มค่าในแง่ของการติดตามผลเพราะจะได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ค่อนข้างมาก แต่ก็มีข้อเสียตรงที่ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ใช้แบบสังเกต การใช้เครื่องมือวิธีนี้ส่วนใหญ่นักใช้ได้ดีเฉพาะการติดตามผลผู้เรียนที่อยู่ในโรงเรียนตามปกติ
3. การใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจ การใช้เครื่องมือวิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้มากที่สุดในการติดตามผล เนื่องจากเป็นวิธีที่ประหยัดเวลา บุคลากร และเหมาะสมกับการติดตามผลทุกประเภท
4. การใช้การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการที่มีความคุ้มค่าในแง่ของการติดตามผลเฉพาะบุคคลเป็นกรณีพิเศษ แต่วิธีนี้ไม่ค่อยทำบ่อยนักเนื่องจากเสียเวลามาก

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2537 : 218) ได้กล่าวถึงการใช้เครื่องมือในการติดตามผลสรุปได้ดังนี้

1. ใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามบุคคลที่มีความสัมพันธ์ หรือมีความคุ้นเคยใกล้ชิดกับผู้ที่ถูกติดตามผล
  2. ใช้การสังเกต พิจารณาอย่างใกล้ชิดและละเอียดรอบคอบในพฤติกรรมของผู้ที่ต้องการติดตามผล
  3. ใช้การศึกษาพิจารณารายกรณี (Case Study) และการประชุมปรึกษาหารือ (Case Conference) ของผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญร่วมกัน
  4. ใช้การสำรวจโดยแบบสำรวจ ซึ่งมีลักษณะเดียวกับแบบสอบถาม
  5. ใช้การทำทบทวนสอบวัด เช่น วัดบุคลิกภาพ วัดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ
- จะเห็นว่าวิธีการติดตามผลนั้น อาจจะใช้เครื่องมือในการติดตามผล โดยเลือกใช้แบบสอบถามหรือใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ หรืออาจจะใช้เครื่องมืออื่นที่เหมาะสม แล้วแต่ผู้ที่จะทำการติดตามผลจะเลือกใช้เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มที่ต้องการจะติดตามผล และเวลาที่ใช้ในการติดตามผลในการใช้แบบสอบถามสำหรับการติดตามผลนั้น มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

ฟลอยซ์ (Froehlich 2958 : 309) ได้ให้หลักเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติไว้ 3 ประการ คือ

1. แบบสอบถามนั้นจะต้องไม่กินเวลาผู้ตอบมากเกินไป
2. เรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมมานั้น สถานศึกษาควรดำเนินการวิเคราะห์

ด้วยตนเอง

3. ควรคำนึงถึงการปรับตัวหลังจากนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพราะสถานศึกษาจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

ส่วนเนื้อหาที่จะบรรจุลงในแบบสอบถาม จะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ระดับการศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ เบอร์ดี้ และ คณะ (Berdie and Others 1963 : 152-155) ได้ยกตัวอย่างแบบสอบถามติดตามผลของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ ฐานะการสมรส จำนวนบุตร และอาชีพผู้สมรส

ตอนที่ 2 สถานศึกษาที่ได้เข้าศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ ประเภทของสถานศึกษา ชื่อของสถานศึกษา จำนวนปีที่เข้าศึกษา และประเภทวิชาที่ศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ ประเภทของอาชีพ ระยะเวลาที่ทำงาน และความรับผิดชอบ รายได้ต่อชั่วโมงหรือต่อเดือน ประสบการณ์ในอาชีพต่าง ๆ

ตอนที่ 4 การเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นสูง ได้แก่ เหตุผลในการเข้าศึกษา ผู้ให้การสนับสนุน

ตอนที่ 5 เกี่ยวกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือกิจกรรมต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผลที่นิยมมากที่สุด ง่ายที่สุดที่จะได้มาซึ่งคำตอบที่มากมายในเวลาอันสั้น ก็คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามที่จะสร้างขึ้นนั้นจะต้องสร้างขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ คือ ไม่ใช้เวลาในการตอบมากเกินไป คำนึงถึงการปรับตัวของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และควรจัดข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่ต้องการทราบอย่างเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการตอบ และในการส่งแบบสอบถามติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษานั้น อาจส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษาด้วยก็ได้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อประกอบการวิจัย เรื่องการติดตามผลมหำบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลในด้านต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กานดา ลือสุทธิวิบูลย์ (2523 : 62-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตทางการวิจัยทางการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา" โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตทางการวิจัย การศึกษาในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัย ทัศนคติต่อวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มหำบัณฑิตทางการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2517-2521 จำนวน 135 คน และผู้บังคับบัญชาของมหำบัณฑิต จำนวน 135 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็น เครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่าผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตในทุกด้าน คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัย ทัศนคติต่อวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์ ในทัศนคติ ของมหำบัณฑิตเองอยู่ในระดับดี และผลการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตในทัศนะของผู้บังคับบัญชา ในทุกด้านเห็นว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับสูงกว่าการประเมินของมหำบัณฑิตเอง

สุรีย์ ธรรมเลิศหล้า (2524 : 59-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ คือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางด้านการสอนด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะต่ออาชีพครู ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2505-2523 โดยสุ่มตัวอย่างประชากรมาร้อยละ 50 ของแต่ละรุ่น จึงใช้ตัวอย่างประชากรจำนวน 358 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตจำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตเห็นว่าการปฏิบัติงานของบัณฑิตมีความสามารถในด้านต่างๆ คือ ด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะต่ออาชีพครู อยู่ในระดับดีมากซึ่งทดสอบค่าที ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525 : 97-103) ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครุภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นครูของบัณฑิต สืบหาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของบัณฑิต และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตของวิทยาลัยครุภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตจากวิทยาลัยครุภาคใต้ที่สำเร็จการศึกษานปีการศึกษา 2521-2523 จำนวน 270 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตอีกจำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นครูอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตมีความเห็นสอดคล้องกับบัณฑิต ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของบัณฑิต คือ สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก ขาดอุปกรณ์การสอน ปัญหาระบบการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ บัณฑิตขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ศรีลักษณ์ สง่าเมือง (2525 : 85-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลมหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตทางสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในด้านความรู้ทางวิชาการ และการนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษา จากคณะอักษรศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จ

การศึกษาในปีการศึกษา 2517-2523 จำนวน 167 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยจำนวน 70 คน โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ร้อยละ 70.7 ทำงานในด้านการสอนในหน่วยงานของรัฐบาล เหตุจูงใจที่ทำให้เข้าศึกษาต่อ ร้อยละ 71.9 ตอบว่าต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน ผลงานทางวิชาการ ที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้จัดทำ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน การเขียนบทความ เขียนตำรา และงานวิจัย มหาวิทยาลัยส่วนมากนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ในการทำงานได้มาก และมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ให้มีการศึกษาด้านปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎีให้มากขึ้น การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยในด้านความรู้ทางวิชาการ มนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

สร้อยทอง ศิริมงคล (2529 : 125-130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผล มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2517 ถึง 2527 สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลเกี่ยวกับการกระจายของมหาวิทยาลัย ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมของหลักสูตรต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2517-2527 จำนวน 195 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย จำนวน 195 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนมากทำงานด้านการสอน ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานส่วนมากเข้ารับการอบรมทางวิชาการภายในประเทศ ผลงานทางวิชาการส่วนมากเป็นวิทยากรในการอบรม การจัดประชุมสัมมนา และการเขียนเอกสารประกอบการสอน การประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการนำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษารายวิชาต่างๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยประเมินว่ารายวิชาส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก

กัญญา เกิดพรธีทอง (2532 : 112-117) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยสาขาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา

2512-2530" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยสาขาสอนสังคมศึกษา ในด้านสภาพส่วนตัว ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ด้านการนิเทศการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชา สังคมศึกษา ด้านการทำงานบริหารและบริการ และด้านพัฒนาบุคลิกภาพและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยสาขาสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2512-2530 จำนวน 198 คน และผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสาขาสอนสังคมศึกษา ส่วนมากเป็นครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครู ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของ มหาวิทยาลัยส่วนมาก คือ การเข้ารับการอบรมและดูงานภายในประเทศ ผลงานทางวิชาการส่วนมาก คือ การเขียนบทความ มหาวิทยาลัยประเมินผลการปฏิบัติงานในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มองเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย คือ ได้รับมอบหมายงานมากเกินไป ระบบบริหารล่าช้า และเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรมีมากเกินไป

กมลพร บัณฑิตยานนท์ และ พรทิพย์ ศิริสมบุญมเวช (2535 : 53-56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย ภาควิชามัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของ ตนเองและผู้บังคับบัญชา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะการทำงานในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยที่ สำเร็จการศึกษาจากภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาประสิทธิภาพ 4 ด้าน คือ การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการประเมินโดยตนเอง และผู้บังคับบัญชา และเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บังคับบัญชาในด้าน ต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยของภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ทั้ง 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2524-2528 จำนวน 278 คน และผู้บังคับบัญชาของ มหาวิทยาลัย จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ

หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ คือ การเข้ารับการอบรมทางวิชาการหรือการดูงานภายในประเทศ และการผลิตเอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทุกด้านของตนเองอยู่ในระดับดี ส่วนผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับดี และในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก ผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัยประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยสูงกว่ามหาวิทยาลัยประเมินตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จอห์น แฮรี โรบินสัน (John Harry Robinson 1988 : 183) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Follow-up Study of 1983 Graduates of a Special Education Program for Learning-Disable Students" เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาการศึกษาพิเศษ มุ่งติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษสาขาการศึกษาพิเศษ (การศึกษาเฉพาะ) ในปี 1983 โดยดูจากการเอาใจใส่กับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือลักษณะพิเศษ ต่อรูปแบบการรับเข้าทำงาน การให้การศึกษา การฝึกอบรม และบทบาทที่เป็นตัวของตัวเองเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา จากรายงานของสถานศึกษา การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เกี่ยวกับภูมิหลังและประสบการณ์ต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับการศึกษาการฝึกอบรมเพิ่มเติม และระยะเวลาที่ทำงานอย่างเป็นอิสระ ข้อมูลทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์ลักษณะตามที่กล่าวมาแล้ว เพื่อหาข้อสรุปสำหรับใช้เป็นแนวทางในการผลิตนักศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษต่อไป

ไบรอัน อาร์ เบร์ทซ์ (Brian R. Baert 1989 : 174) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Follow-up Study of Industrial Arts Baccalaureate and Graduate Degree Recipients from California State University , Long Beach from 1982 to 1987" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีทาง

อุตสาหกรรมศิลป์จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ระหว่างปีการศึกษา 1982-1987 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด โดยแบ่งเป็นระดับอนุปริญญา 2 ชุด และระดับปริญญาตรี 2 ชุด ได้รับความตอบกลับร้อยละ 52.2 ในระดับอนุปริญญา และร้อยละ 71.7 ในระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่ามากกว่า 1 ใน 8 ของผู้จบระดับอนุปริญญาได้ทำงานในอาชีพครู และมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้จบระดับปริญญาตรีได้ทำงานในอาชีพครู ผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 2 ระดับ เห็นว่าการจัดการศึกษาควรจะ เน้นหนักการฝึกงานให้มากกว่าอย่างน้อยทักษะการใช้เครื่องมือต่าง ๆ และมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ โดยมีความเห็นตรงกันว่าทั้ง 2 ทักษะ ควรจะจัดเป็นวิชาเอกหรือถือเป็นวิชาสำคัญของทั้งระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีมีความเห็นว่า ควรจะให้มีภาควิทยานิพนธ์ต่อไป เพราะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่จะออกมาทำงาน

ลิซา มารี แอนเดอร์สัน (Lisa Marie Anderson 1992 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Follow-up survey of Graduates from a Master's Degree Program in Counseling and Guidance : 1986, 1987, and 1988" เป็นการติดตามผลเพื่อศึกษาข้อมูลของมหาบัณฑิตสาขาบริการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ที่สำเร็จการศึกษานปี 1986-1988 ต้องการนำผลไปเปรียบเทียบกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาเดียวกัน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยศึกษาถึงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สภาพที่ผ่าน มา สภาพความเป็นจริงที่ควรจะเป็น ทศคติต่อวิชาชีพ และการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาสาขานี้ ผลการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษานปี 1986-1988 มีอายุมากกว่า มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเมื่อ 12-13 ปีที่ผ่านมา และส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพทั้งธุรกิจส่วนตัว ทางานบริษัท เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษานี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลสาขาอาชีพอื่นในวงกว้างมากขึ้น และเขาเหล่านั้นรู้สึกเสมอว่าเขาต้องได้รับการฝึกและการเตรียมตัวให้พร้อมมากกว่าผู้ที่จบไปเมื่อ 12-13 ปี สถาบันการศึกษาที่สอนวิชาดังกล่าวมีส่วนอย่างมากในการฝึกฝนให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงาน

แกรี่ ลี พาเดกี (Gary Lee Pardike 1994 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Follow-up Study of White Cloud High School Graduates for the Year 1989-1992 (Michigan)" มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลผู้สำเร็จการศึกษาจาก White Cloud High School ปี 1989-1992 เป็นการศึกษาความคิดเห็นทางด้านวิชาการและ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันได้จัดทำ โดยจะนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัด การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ประสิทธิภาพการสอน ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมและดี คิดเป็นร้อยละ 37
อยู่ในเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 49 และทำให้เห็นว่าต่ำกว่าเกณฑ์หรืออยู่ในขั้นที่ต้องปรับปรุง
คิดเป็นร้อยละ 17
2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69 และมีถึงร้อยละ
32 ที่มีผลการเรียนดีเด่นของห้อง และมีผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในขั้นดีเกินกว่าครึ่งของชั้นเรียน
คิดเป็นร้อยละ 31